

Apró Antal látogatása Szekszárdon

Apró Antal, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnökhelyettese pénteken Tolna megyébe látogatott.

Szekszárdon megbeszélést folytatott a megye vezetőivel, majd a megyei pártbizottság aktiválásán — K. Papp Józsefnek, a Tolna megyei pártbizottság első titkárának megnyitóját követően — az időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről tájékoztatta a megye párt-, állami, tömegszervezeti és gazdasági vezetőit. Ezután a megye vezetőinek társaságában megtekintette a Babits Mihályról elnevezett szekszárdi új megyei művelődési központot.

Miniszteri rendelet készül az építőipari minőségről

Harmincnégy építőipari vállalat és egyéb építési szervezet 532 munkahelyén ellenőrizték a munka minőségét, szakszerűségét az Építőipari Minőségvizsgáló Intézet dolgozói. 8205 mérési adatot dolgoztak fel, s tapasztalataik szerint a gondatlanság, a felületesség okozza a legtöbb hibát.

A közművesmunkákat 58 munkahelyen vizsgálták meg, összesen 108 alkalommal, de mindössze 12 helyen találtak mindent rendben. Gyakori hiba, hogy a válaszfalakat nem rögzítik a földmész, s vakolás előtt nem gondoskodnak a nyers téglafelület letakarításáról, ez okozza aztán, hogy a vakolat később hamar leválk a falról. Betonozásnál a vállalatok gyakran elmulasztják a beton szemszerkezetének, szilárdságának ellenőrzését. Ez a mulasztás nem újként, a tervezők is tudnak róla, s így az előírástól való eltérés csak azért nem okoz nagy gondot, mert

eleve túlméretezik az épületszerkezeteket. Az ellenőrzött 119 betonozó munkahely közül csak 14 helyen végeztek megfelelő minőségű munkát. Különösen kedvezőtlen tapasztalatokat szereztek a mozaiklap-burkolásnál és a csempézésnél. A burkolók néhány kivételtől eltekintve úgyszólván valamennyi megvizsgált munkahelyen csorbult, deformált és eltérő színárnyalatú mozaiklapokat, csempéket helyeztek el, s azt is meglehetősen girbe-gurba sorokban.

A gondatlan vagy elkapkodott munkán túlmenően a hibák egy része abból ered, hogy a beérkező anyagot ellenőrzés nélkül veszik át. Ezt a hibát tetézik a tárolás rendellenességei, mert rakodás közben gyakran összetörnek, összekeveredik a különféle anyag. Tárolási gondatlanságra vezethető

vissza sok esetben az ablakok, ajtók deformálódása is.

Az intézet munkatársai az ellenőrzéseken azonnal figyelmeztetik a munkahelyi vezetőket a hiányosságokra, s észrevételeikről tájékoztatják a vállalatok központját is. Az ellenőrzések hatékonyságának javítása érdekében most úgy tervezik, hogy a súlyosabb hibák esetén értesítik a tanácsokat, s arra kéri őket, hogy szabálysértés címén vonják felelősségre, büntessék meg a vétkeket. Az intézet a gyakran tapasztalt hibákról rendszeresen beszámol az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumnak is. Ennek alapján rövidesen megjelenik az építésügyi és városfejlesztési miniszter rendelete az építőipari minőségellenőrzésről, s az újintézkedés tovább szigorítja az építőipari munkák, termékek minőségének vizsgálatát.

Vita - önmagunkról

A népfront szegedi elnökségének vitája a kongresszusi irányelvekről

Amikor az MSZMP Központi Bizottságának a párt X. kongresszusára elfogadott irányelvei megjelentek, az volt a cél, hogy minél többet olvassák és vitassák meg a kiadványban foglaltakat. Legutóbb a Hazafias Népfront városi elnöksége ült össze e célból.

A kibontakozó vitában mindenki egyetértett az irányelvekkel. Jónak, megalapozottnak tartották azokat, melyek helyesen mérik fel az ország jelenlegi helyzetét és abból kiindulva a jövőjét. A hozzászólók tehát nem az irányelvekkel vitáztak, hanem napi életünk jelenségeit tették mérlegre, az irányelvek tükrében.

A hozzászólások leginkább két tárgykört érintettek: a belpolitikai vonatkozásokat, azokon belül is a társadalmi osztályok és rétegek alakulásának, változásának kérdéseit, valamint gazdasági életünk gondjait.

Állami rendünk, szocialista társadalmi formációnk továbbra is alapvetően a munkásosztály vezető szerepére épül, mint ahogy az az irányelvek is hangsúlyozzák. A vitában ugyanakkor felmerült, hogy a jövőben több gondot kell fordítani e kérdés magyarországi viszonyaira. Ennek fő oka az, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek létrejöttével a két osztály — a munkásosztály és a parasztság —, sok fontos vonásában, osztályjellemzőjében közeledik egymáshoz. A társadalmi, termelői szerkezetben egyre inkább hasonló funkciót tölt be ez a két osztály. A különbségeket, a határokat tehát nehezebben lehet észrevenni.

Hasonlóan vetődött fel az értelmiségnek a társadalomban betöltött szerepe is. Köztudott, hogy az értelmiség gazdasági-társadalmi szerepe az utóbbi években növekedett, és az ipari-gazdasági fejlődéssel ez a szerep várhatóan egyre fontosabb lesz. Így lassanként érdekes tagolódás kialakulását figyelhetjük meg. A munkásosztály és az értelmiség közt nincsenek ellentmondások. Annál inkább így lesz ez a jövőben, mert az iparfejlesztéssel a tudomány mindinkább szerves része lesz a termelésnek. Ez pedig magas szintű képzettséget, kvalifikációt igényel a munkásoktól is. Így az értelmiség „alacsonyabb rétegei” és a munkásosztály szakképzett csoportjai egyre több közös vonással rendelkeznek.

G. I. Ugyanakkor — főként falu-

helyen —, a magasabb jövedelmű értelmiségiek lenéznek a népművelőket, óvónókat, egészségügyi dolgozókat, pedagógusokat. Sok helyen a mezőgazdászokat nem is tartják értelmiségnek. Ezen a helyzeten is segíteni kellene — valahogyan, amellett, hogy éppen a munkásosztály és az értelmiség közeledése miatt az értelmiséget nem szabad zárt rétegnek tekinteni. Ebben a kérdéskörben többen hangsúlyozták azt, hogy az oktatásban az eddignél több figyelmet kellene fordítani a hazafias nevelésre. Elmondták, hogy egyetemünk kiváló szakembereket képeznek, de nem gondolnak elegendő a hallgatók közéleti érdeklődésével, munkájával.

Sokan szoltak hozzá a gazdasági életünkkel kapcsolatos kérdésekhez is. Amellett, hogy helyeselték a jövedelmek indokolt és arányos differenciálását, elítélték az indokolatlanul magas jövedelmeket, melyek mögött nincs arányosan több munka.

A termelékenység kérdése nemcsak az irányelvekben kap fontos szerepet, hanem állandó problémája gazdasági életünknek. A jelenlegi gazdaságirányítási mechanizmus első éveiben még nem volt vele különösebb gond, most azonban „döcög”. A vállalatok sokszor kozmetikázzák mutatóikat, a nagyobb nyereség érdekében, amely mögött nincs munkafedezet. A hozzászólók határozottabban fellelést sürdtek az ilyen vállalatvezetők ellen. „Miért nem lehet őket eltávolítani? — hiszen van elég tehetséges, képzett fiatal.”

Valamennyien tudjuk, hogy az ipar, a mezőgazdaság állandó munkaerőhiánnyal küzd. Többen felvetették, hogy akkor miért toborozunk fiatalokat NDK-beli munkára. Vagy miért nem dolgozhatnak a nyugdíjasok 500 forint felett is? Szó volt az árak kérdéséről is. Arról például, hogy a textíliák ára indokolatlanul magas, más cikkek árát pedig az állam dotálja. A hozzászólók szerint helyes az a folyamat, melyben értékére hozzák az egyes termékek árát.

Az ülést Tombác Imre, a Hazafias Népfront városi elnökhelyettese nyitotta meg, majd Hofgesang Péter városi titkár foglalta össze a hozzászólásokat. A vitán jelen volt Nagy István, a Hazafias Népfront megyei bizottságának elnöke.

Sz. I.

Kapacitáskihhasználás az iparban

Köztudott, hogy egy-egy ipari beruházást mindig megelőz egy alapos feltérképezés: szükség van-e a létesítményre, milyen kapacitásra van szükség, mennyibe kerül, mennyi idő alatt térül meg a befektetett pénzösszeg, a gépi berendezés milyen teljesítőképességű egy műszak alatt, két műszak alatt és három műszak alatt... és így tovább. Az elmúlt tíz esztendő folyamán igazán szép fejlődésnek lehettünk tanúi Szeged és Csongrád megye iparvállalatainál is. Ezért is olvastuk az ember megkülönböztetett figyelemmel és érdeklődéssel a Központi Statisztikai Hivatal megyei igazgatóságának legutóbbi jelentésében azt a fejezetet, amely az ipar kapacitáskihhasználásával foglalkozik.

Az összegezés így kezdődik: az elmúlt 10 évben az iparfejlesztés eredményeként bővült Szeged és Csongrád megye iparának termelői kapacitása, nagyobb lett az állóeszköz-állomány, magasabb a gépi teljesítőképesség, s több ember dolgozik a megye iparában. A fejlesztéssel biztosított lehetőség és a termelés elért szintje azonban nincs összhangban, a létrehozott kapacitások egy része kihasználatlan marad. Elég komoly megállapítások ezek, s bárhogyan csűrjük és csavarjuk is a dolgot, gazdaságtalan vonalvezetésre vall, mérsékli az egyébként elérhető nyereséget, közvetve, vagy közvetlenül kihatással van a nemzeti jövedelem alakulására, az illető gyárak dolgozóinak jövedelemalakulására és még sok minden másra is.

A statisztikai összegezés konkrét adatokat sorol fel a termelési lehetőség, a kihasználás és az elért színvonal kapcsolatában. Az állóeszköz-állomány 1960 óta 345 százalékkal növekedett, az elért színvonal viszont a termelésben csak 226 százalékos emelkedést mutat. A kihasználásról megállapítják, hogy egységnyi állóeszköz-állományra jutó termelés 66 százalékos, az egységnyi hajtóerőre jutó termelés pedig 71 százalékos.

Az állóeszköz-állomány 1960—1969 közötti növekedését több mint 6 milliárd forint értékű beruházás eredményezte. A beruházások révén nőttek a gyártó kapacitások, számos termék gyártására nyílt újonnan, illetve a korábbinál nagyobb mértékben lehetőség. A tapasztalatok viszont azt bizonyítják, hogy a megvizsgált legfontosabb beruházások — amelyek megépítése több mint egymilliárd forintba

került — kivétel nélkül kevesebbet termelnek a beruházási programban meghatározott mennyiségnél. Szépek voltak akkoriban az igérettek, de úgy látszik a teljesítés elmarad mögött.

Lássunk néhány példát: 1960—1968 között a pamutfonal gyártásának a kapacitása 4963 tonnával bővült, de a beruházás utáni termelés emelkedés csak 3287 tonna. Felsorolásképpen említést érdemel még: a nyerspamut szövet gyártásának kapacitása bővítése 44,1 millió négyzetméter volt, a tényleges termelés emelkedése pedig 34,5 millió négyzetméter volt. Kötöttárúnál 819 tonna helyett 266, nyomdaipari termékeknél (könyv előállításánál) 277 tonnás bővítés történt, a termelés emelkedése viszont csak 169 tonna, s így lehet tovább felsorolni a seprűt, a pozdorja bútorlapot és a szálamit is, ahol a kapacitás bővítését nem követte a termelés emelkedése, hanem a meglévő kapacitásnak csak 60—80 százalékát használják ki.

Megkérdezhettünk, hogy miért? Tudniillik lehetnek olyan okok is, amelyeket nem lehet elhárítani, esetleg a piaci viszonyok változása miatt van szabad kapacitás. A példák esetében azonban nem erről van szó, alighanem érzékelt lehet ezt a felsorolt termékekből, hogy mind keresett áru fajta idehaza is, meg külföldön is. A szakemberek véleménye szerint a beruházási programokban szereplő termelhető mennyiség, és a tényleges termelés növekedés közötti eltérést jórészt vállalatok belüli okok — nem megfelelő szervezés, kellő előrelátás hiánya és egyebek — eredményezik.

Az ígéret szép volt, de hol a teljesítés?

Erre a megállapításra is akad példa: a termelőberendezések tényleges üzemideje a várhatónál több javítás, karbantartás miatt kevesebb a beruházáskor számítottánál, a textilművekben a pamutfonal a nyers pamut szövet gyártásában, a Rostkikészítő Vállalatnál pedig a pozdorja bútorlap gyártásánál. A munkaidő-csökkenésből származó időkiesést csak igen kevés helyen pótolták megfelelő szervezéssel, az egyéni teljesítmények növelésével, s így ez is a kapacitáskihhasználás csökkenéséhez vezetett — állapítják a statisztikai jelentést összegező közgazdászok.

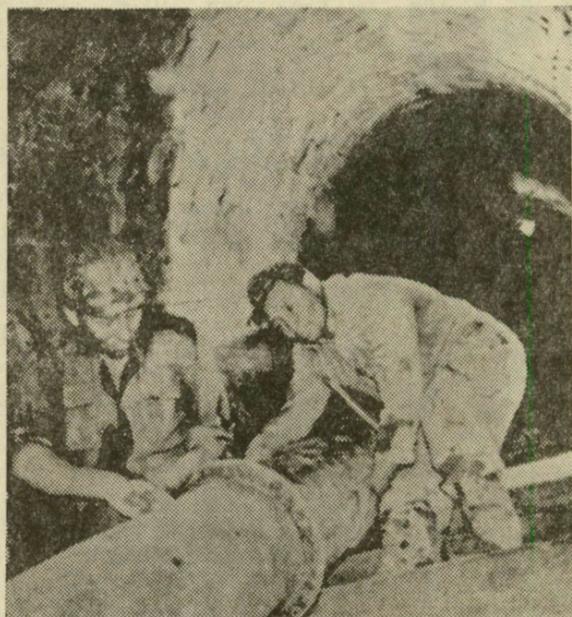
Más okok is találhatók persze a kapacitáskihhasználásában. Ilyen többek között a munkaerőhiány. A textiliparban főleg 1967 után jelentkezett a szak- és betanított munkások, gépkezelők hiánya. Emiatt növelték az egy gépkezelőre jutó gépek számát, és ez esetenként a gépek teljesítőképességének csökkenését vonta maga után. Érdemes a textilművek néhány számadatát közelebbről is áttekinteni. 1967-ben egy szövővő 10,7 gépet kezel, 1969-ben már 12,5 gépet. Az egy fonó által kezelt orsók száma 957-ről 1199-re emelkedett, de ugyanebben az időszakban az orsófordulat 10 674-ről 10 054-re esett vissza.

Továbbá előfordul az is, hogy a megépült termelő berendezések a gyártási folyamat egyes részeinek a bővítését eredményezték csupán, s nem minden esetben történt meg azonban a megépült kapacitást megelőző, vagy az azt követő folyamatok megfelelő bővítése. Így a megnövelt kapacitásrész kihasználásának ezek a nehézségek szabnak határt. Például a kőgöpi kötöttárúnál a félkész termékgyártó kapacitás tonnában 765, de a készgyártó kapacitás mindössze 420—430 tonna. A nyomdaipari termékeknél (könyvnél) is hasonló a helyzet, a félkészgyártó kapacitás 494 tonna, de a készgyártó már csak 390—400 tonna között mozog. Ehhez még hozzá kell tenni, hogy a nyereségérdekeltség elsődlegessé válása nem készíti a vállalatokat a veszteséges

termékeket gyártó kapacitások kihasználására. A pozdorjalap négyzetméterén például 42 forint vesztesége volt a rostikikészítőnek, de a könyvgyártás is nem egy esetben ráfizetést jelentett a múlt esztendőben.

Végezetül a felsorolt példákól kitűnik, hogy a legtöbb esetben keresett termékről van szó, sőt még a megépült kapacitások teljes kihasználása sem biztosítaná az igények kielégítését. Tehát nagyon nagy szükség lenne a teljes kihasználásra. A termelői kapacitások részleges kihasználása rontja a vállalatok és a népgazdaság eszközfelhasználásának hatékonyságát. Hozzá tartozik még az igazság, hogy a felsorolt beruházások mind állami költségvetésből valósultak meg, amikor „semmi sem volt drága”. A gazdaságirányítás új rendjében a beruházások saját kasszából történő megvalósítása megfelelőbb kapacitáskihhasználásra kell hogy készítse a vállalatokat.

G. I.

Alagút a Várhegy alatt Pestbuda egyesítésének 100. évfordulójára készül el a Várhegy alatt húzódó víztelenítési rendszer. A Bányászati Aknamélyítő Vállalat szocialista brigádja a munkálatokkal 1972-ben készül el.

Világnézetűi oktatás

A világnézetűnk alapjai című tantárgy oktatását — kísérletképpen — öt esztendővel ezelőtt kezdték el a középiskolákban, azóta fokozatosan szélesítették, s a múlt tanévben már 400 osztályban tanították. Szélesebb körű bevezetésére most újabb lépés történt: az új oktatási évben a gimnáziumok és az új típusú szakközépiskolák mintegy 650 negyedik osztályában 350 pedagógus munkálkodik azon, hogy az erre a célra szánt tanítási órákon formálja, alakítsa a diákok világnézetét.

A tantárgy végleges tantervének elkészítésére bizottságot szerveztek, amely még az idén kidolgozza az alapelveket, s ennek alapján készül majd el a végleges tanterv. A tankönyv megírására pályázatot hirdettek. Napirendre tűzik a tantárgytervező pedagógusok továbbképzésének korszerű megoldását is.